

9. Schweitzer, Albert. 1960. *Kultur und Ethik*. Sonderausgabe mit Einschluß von 'Verfall und Wiederaufbau der Kultur'. Verlag: München: C.H. Beck.

10. Cassirer, Ernst. 2020. *The Philosophy of Symbolic Forms*. 3 vols. Routledge.

11. Sombart, Werner and Kerry Alistair Nitz. 2019. *Modern Capitalism - Volume 1: The Pre-Capitalist Economy: A systematic historical depiction of Pan-European economic life from its origins to the present day*.

I. Skyba

SOCIOCULTURAL AND COGNITIVE DIMENSIONS OF MODERN GLOBAL PROBLEMS

Introduction. The relevance of the research is determined by the presence of modern global problems and the urgency of their solution. Today, when the future of civilization depends on the solution of global problems, humanity gradually begins to realize that its further existence is impossible without fundamental changes in value orientations, principles of coexistence of sociocultural and natural environments. **The aim and tasks** are a study of the sociocultural and cognitive dimensions of modern global problems. Research methods are general scientific and special methods and approaches to research the sociocultural and cognitive dimensions of the global problems. As one of them, the comparative axiological method was used, as well as complex and systemic approaches. Research results. The opinion is argued that the study of modern global problems involves their consideration at two levels: sociocultural and cognitive. The research at the sociocultural level allows one to look for opportunities to solve global problems by studying the problems of the existing development strategy, identifying implicit value-target foundations that guide the existing development of society and the prospect of their further alignment with universal (sociocultural) values. The research at the cognitive level mainly concerns the specifics of the internal problems of the immediate process of solving global problems, which arises, foremost, at a shift from certain theoretical positions to their practical implementation. This affects the "theoretical-practical" problem and is woven into the direct process of man's interaction with the natural environment. **Discussion.** The author considers the issue of the ratio of practical and moral action, which is an important component of the issue of the ratio of theoretical and practical. **Conclusions.** This perspective of the research implies the need to take into account both sociocultural and cognitive dimensions. It leads to the recognition of parity, rather than priority, in the understanding of the strategy for the development of culture and nature. The key to solving this issue is in the anthropological sphere, since it is the very man who actively influences the interaction of culture and nature, uniting both of these systems as ones he intimately belongs to.

Keywords: global problems, environmental responsibility, sociocultural dimension, cognitive dimension, theoretical, practical, value orientations, science, technology

УДК 17.023: 504 (045)

О. П. Скиба

«ЗЕЛЕНЕ БУДІВНИЦТВО» ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Національний авіаційний університет
e-mail: oksana.skyba@npp.nau.edu.ua

Анотація. Відповідь на питання про можливі шляхи подолання екологічної кризи неможливо віднайти в межах однієї традиційної науки, тому виникає низка нових наук, здатних запропонувати свої способи подолання екологічних проблем. Джерелом появи цих наук є зміна уявлень про місце людини в системі природи: ідея підкорення природи замінюється ідеєю гармонійного розвитку природи і людини, яка допоможе зберегти для майбутніх поколінь природні багатства нашої планети. Людство нарешті зрозуміло: проблеми охорони природи та раціонального використання природних ресурсів, відновлення і збереження екологічної рівноваги неможливо вирішити силами науковців, філософів-мислителів та «зелених», а лише спільними зусиллями всіх людей. У даній статті досліджується досить ефективний і порівняно новий спосіб вирішення екологічних проблем - «зелене будівництво» (greenbuilding), або по-іншому екологічне. Показано, що цей спосіб спрямований на зниження рівня споживання матеріальних і енергетичних ресурсів, а також на зменшення негативного впливу будівельної діяльності на природне середовище

Ключові слова: екологічні проблеми, зелене будівництво, органічна зелена архітектура, екологічне будівництво, природне середовище, системи сертифікації.

Вступ

В останні десятиліття, на межі двох тисячоліть, людина остаточно усвідомила, що її прагнення підкорити природу опинилось перед поворотною кульмінаційною межею. Екологічні проблеми сучасності досягли таких катастрофічних масштабів, що отримали статус глобальних, оскільки поставили під загрозу життя на планеті Земля й існування людини як біологічної істоти. Через безвідповідальну діяльність людини зменшується кількість лісів і збільшуються площі пустелі, зменшується різноманітність флори і фауни, вичерпуються природні ресурси, що стає причиною порушення природної рівноваги і негативно впливає на життя самої людини.

Відповідь на питання про можливі шляхи подолання екологічної кризи неможливо знайти в межах однієї традиційної науки, тому виникає комплекс нових наук, здатних зрозуміти процеси, що відбуваються в системі відносин «людина – природа», і запропонувати свої способи подолання екологічних проблем. Джерелом появи цих наук є зміна уявлень про місце людини в системі природи: ідея підкорення природи замінюється ідеєю гармонійного розвитку природи і людини, яка допоможе зберегти для майбутніх поколінь природні багатства нашої планети. Як бачимо, у ставленні до природи формуються нові ціннісні орієнтири, однак сама ситуація зміниться на краще лише тоді, коли ці орієнтири стануть надбанням

широких верств населення, частиною їхньої екологічної культури.

В першу чергу, це пов'язано з тим, що людство нарешті зрозуміло: проблеми охорони природи та раціонального використання природних ресурсів, відновлення і збереження екологічної рівноваги неможливо вирішити силами науковців, філософів-мислителів та «зелених», а лише спільними зусиллями всіх людей. Враховуючи, що від вирішення цих проблем залежить майбутнє всього людства, і вони стосуються кожної людини. Отже, екологічна ситуація у світі, а також реальна загроза її подальшого погіршення ставлять проблему збереження природи на одне із перших місць у вирішенні глобальних проблем людства.

В одній із попередніх робіт ми згадували, що однією із причин виникнення екологічних проблем є ідеалізація науково-технічного знання, що «світ віддає під безконтрольну владу техніки...» (Скиба 2022, 110). Саме тому бачимо усунення екологічної загрози у пошуку нових морально-етичних орієнтирів у ставленні людини до природи.

О. Сідоркіна звертає увагу на значення вивчення екологічного досвіду для формування сучасної екологічної культури, адже екологічна культура традиційних суспільств виконувала функції самоорганізації та регулювання рівноваги у системі «людина – природа» (Сідоркіна 2022). Отже, важливим для відновлення екологічної рівноваги автор вважає врахування екологічного досвіду минулих поколінь.

І. Скиба досліджує специфіку культури як способу взаємозв'язку суспільства з природою (Скиба 2022). Автор дотримується думки, що саме людина своєю активною творчою діяльністю визначає характер взаємовідносин культури і природного середовища.

О. Матюхіна звертає увагу на особливості розуміння такої етичної категорії як відповідальність у традиційній культурі. Відмічає її всеосяжний характер, синкретичну єдність відповідальності соціальної та екологічної; стверджує, що дослідження та використання надбань традиційної культури є необхідною умовою для визнання відповідальності базовою цінністю сучасного суспільства (Матюхіна 2022). Слід відмітити, що далеко не всі учені дотримуються такої думки. Так, J. Callcott вважає, що саме породжені традиційною метафізикою моральні орієнтири можна вважати швидше за все причиною сучасної екологічної кризи, але не засобом для їхнього вирішення (Callcott 1985).

Н. Ченбай аналізує феномен екологічної свідомості, обґрунтовує його соціокультурний та цивілізаційний виміри (Ченбай 2022). Відмічає, що накопичення проблем, пов'язаних із поглибленням екологічної кризи на планеті, стало причиною необхідності зародження нових напрямів філософських досліджень, зокрема екологічної філософії, що можуть стати одним із засобів вирішення екологічних проблем.

Л. Дротянюк приділяє увагу дослідженню особливостей кризових явищ у відношенні «людина – природа» на початку XXI століття, які пов'язані з розширенням техносфери. У роботі показується, що технологічний розвиток людства у XXI столітті змінює не лише техногенне середовище на планеті Земля, а

й значною мірою негативно впливає на природний стан космічного простору через запуски штучних супутників, ракет тощо, які з плином часу виходять із ладу й стають космічним сміттям. Отже, далекий космос стає для землян ближчим не лише з точки зору його вивчення, але й із точки зору негативного впливу технологічного його освоєння людством (Дротянюк 2021). У зв'язку із цим дослідниця розглядає можливі екологічні ризики, зумовлені подальшим наростанням технологічної діяльності людства у космосі. А покращення екологічної ситуації на планеті і у навколоземному просторі вбачає в тому, що видатні сучасні вчені та різноманітні міжнародні екологічні рухи зможуть об'єднати свої голоси на підтримку екоцентричного підходу у дослідженні і освоєнні природного середовища.

Екологічні проблеми у сучасну епоху розглядаються з точки зору різноманітних аспектів: соціологічного, юридичного, економічного, геополітичного тощо, кожен із яких дозволяє віднайти нові шляхи їх вирішення. Відповідно до них, виникають різні науки, такі як соціально-економічна екологія; соціоекологія; біоекологія; геоєкологія; техноєкологія; космічна екологія тощо. А екологічна етика, екологія культури, етика «благочиння перед життям» (А. Швейцер), етика природи (О. Леопольда); вчення про біосферу і ноосферу (В. Вернадський) тощо свідчать про появу в екологічній сфері нових ціннісних орієнтацій у системі відносин «людина-суспільство», що також здійснили певний вплив на вирішення екологічних проблем. У даній статті розглянемо ще один досить ефективний і порівняно новий спосіб вирішення екологічних проблем - «зелене будівництво».

На сьогодні будівлі усього світу використовують близько 40% всієї споживаної первинної енергії, 67% усієї електрики, 40% усієї сировини та 14% усіх запасів питної води, а також виробляють 35% всіх викидів вуглекислого газу і майже половину всіх твердих побутових відходів (Боровик 2020-2021, 48). У зв'язку із цим у світі з'явилося поняття «зелене будівництво» (greenbuilding), стійке будівництво (sustainablebuilding), або по-іншому екологічне, яке спрямоване на зниження рівня споживання матеріальних і енергетичних ресурсів, а також на зменшення негативного впливу будівельної діяльності на природне середовище.

«Зелене будівництво» також є мистецтвом інтегрувати природний ландшафт в архітектуру, формувати внутрішній простір за допомогою природних компонентів (Катола 2014). Так, природу, що витісняється з території занадто урбанізованих міст, можна повернути у внутрішній або зовнішній простір будівлі за рахунок вертикального озеленення, створення «зелених» дахів і терас тощо. Основні принципи органічної «зеленої» архітектури сформульовані ще Ф. Райтом у XX столітті, однак їхні витoki можна віднайти ще в античності.

Мета і завдання

Сьогодні людина використовує різні способи і підходи до вирішення екологічних проблем, починаючи від появи нових ціннісних орієнтирів у ставленні до природи і закінчуючи виникненням нових наук, таких як біоекологія; техноєкологія; космічна екологія тощо. Одним із підходів, що здатний

знизити негативний антропогенний вплив людини на природу, є «зелене будівництво». Адже загальна його ідея ґрунтується на необхідності встановлення гармонії між задоволенням сучасних потреб людства та збереженням природи для майбутніх поколінь. Тому виникає необхідність у дослідженні екологічних основ та принципів сучасного «зеленого будівництва», як одного із способів гармонійної інтеграції штучно створеного середовища життєдіяльності людини у живу природу.

Методологія дослідження

Теоретико-методологічною основою даного дослідження виступають загальнонаукові та спеціальні методи і підходи, за допомогою яких досліджуватимуться особливості появи і розвитку «зеленого будівництва». В якості одного із таких було використано компаративний метод, а також комплексний та системний підходи. Компаративний метод застосовується при дослідженні динаміки змін у екологічному «зеленому будівництві». Системний і комплексний підходи використовуються у зв'язку зі складністю і динамічністю об'єкта дослідження, через необхідність врахування досвіду класичних архітектурних досліджень, систему екологічних наук, економічних наук, передових науково-технічних досягнень тощо. Системний підхід дозволяє також виявити і проаналізувати як окремі елементи «зеленого будівництва», так і їхню взаємодію у системі «людина – природа – архітектура».

Результати

Природа та людина протягом свого існування перебувають у нерозривному взаємозв'язку, який бере свій початок ще у первісно-общинному суспільстві. В епоху панування міфологічного світогляду і анімізму, людина, спостерігаючи за природою, здебільшого використовувала на рівні інтуїції подаровані природою знання та матеріали для побудови житла. Так, наприклад, досить відомими в історії є приклади будівництва у гірських місцевостях цілих міст, які часто були цілим природним лабіринтом печер, пристосованим для проживання людини. Приклади таких поселень, збудованих кілька тисяч років тому, є у Туреччині, Греції, Китаї та інших країнах.

Архітектура в епоху античності також демонструє досить високий рівень інженерних знань та використання природних ресурсів – води, землі, рослинності. Вона фактично виступає відображенням гармонійного зв'язку людини і природи, архітектури й природи, є реалізацією відомої тріади «міцність-користь-краса» – одного із засновників архітектури Марка Вітрувія. Однак і в часи античності, і протягом тривалого історичного розвитку архітектури, використання природних матеріалів до появи протистояння між природою та людиною не виступало обов'язковим принципом будівництва. Лише назріла потреба зниження забруднення навколишнього середовища змусила людину розглядати використання у будівництві природних екологічно чистих матеріалів як один із шляхів вирішення екологічних проблем.

Основні принципи, на які спиралася органічна зелена архітектура, сформулював ще на початку минулого століття Ф. Райт: гармонійна інтеграція об'єкта в

природний ландшафт; використання відкритого плану та правильне використання природних матеріалів у будівництві; створення природного живого архітектурного комплексу, ідеалом якого є цілісність; ідея безперервності архітектурного простору протипоставлена підкресленому виділенню його окремих частин у класичній архітектурі (Wright 1953). Як наслідок, характерними ознаками органічної архітектури стають гармонійна вписаність будівлі у природний ландшафт і відмова від традиційних форм класичної архітектури. Сьогодні розвиток органічної архітектури представлений кількома напрямками, кожен з яких має свої особливості, зокрема функціональний стиль, біоморфізм тощо.

Кожного дня будується величезна кількість будинків, на які витрачається багато природних ресурсів і природа отримує серйозну шкоду через викиди відходів у навколишнє середовище. Оскільки будівництво зупинити неможливо, то людство намагається виробити рішення, що ведуть до зниження забруднення природного середовища і витрати енергії, викликані цим сектором. Одним із таких ефективних рішень є «зелене будівництво», спрямоване на ефективне використання енергії, раціональне використання ресурсів, на зменшення викидів відходів в оточуюче середовище, що дозволяє людям жити в здорових і комфортних умовах. Загалом, метою такого будівництва є збереження природи для майбутніх поколінь.

Для підтвердження того, що будинок відповідає стандартам «зеленого будівництва», видаються відповідні сертифікати. Багато країн розробило свої критерії, тому у світі існують різноманітні системи сертифікації, найбільш поширеними з яких є:

- LEED (Leadership in Energy and Environmental Design), яку можна застосовувати як у масштабах будинку, так і в масштабах міста;

- BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), яка є методом оцінки розробленим у Великобританії.

В якості прикладу сертифікації будівлі двома вище названими системами можна навести комплекс «The Crystal», збудований німецькою фірмою у Лондоні. Дана будівля за системою сертифікації BREEAM отримала оцінку «Outstanding» – «супер відмінно» та за системою LEED оцінку «Platinum» («платина»). Завдяки балкам з ефектом охолодження, геотермальному насосу під землею, системою переробки дощової води будівля на 90% забезпечує себе водою та на 65% менше виділяє вуглекислого газу в атмосферу, якщо порівнювати з офісами такого розміру. Форма будівлі має форму кристалу, грані якого розміщені під різними кутами і мають різний рівень прозорості скла, що забезпечує кращу освітленість і економію електроенергії без додаткових витрат. Навіть функція будівлі «The Crystal» відповідає принципам «зеленого будівництва» – це всесвітній центр для дебатів про екологічність (The Crystal 2012);

- DGNB (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen, Німеччина) з 2009 р. сертифіковано близько 1100 будівель. Як рейтингова цілісна оцінка будівлі з точки зору «сталого розвитку». Так, в Україні за цією системою сертифіковано один об'єкт – супермаркет

компанії Villa в Києві (Фаренюк 2017). Для того, щоб будівля отримала «зелений сертифікат», враховується вибір місця для будівництва, дизайн проекту будинку, характеристики використовуваних у будівництві матеріалів і повторне використання відпрацьованих матеріалів.

Обговорення

В останні десятиліття люди все більше уваги приділяють вирішенню екологічних проблем і турботі про стан навколишнього середовища. Це стало причиною того, що навіть у такій сфері як будівництво з'явився принципово новий напрям – органічна зелена архітектура. Екологічне будівництво або «зелене будівництво» – це такий вид проектування, будівництва і використання будівель, що прагне мінімізувати негативний антропогенний вплив на оточуюче середовище (Фаренюк 2017). Метою такого будівництва є зниження витрат природних ресурсів, як енергетичних, так і матеріальних впродовж усього періоду експлуатації будівлі: починаючи від вибору ділянки і проектування, будівництва та закінчуючи ремонтом до зносу. Один із принципів такого будівництва полягає в тому, щоб будівля максимально органічно вписувалася в навколишнє середовище. Чим природніше виглядає будівля, тим краще. Так, наприклад, багатопверховий будинок на околицях міста серед котеджів і лісу не дуже впишеться в природний ландшафт. Але використання деяких способів, зокрема методу «зелених дахів», що полягає у посадці трави, а іноді і дрібних кущів на поверхні даху, дозволить гармонійно вписати будинок у ландшафт. Це забезпечує не лише красивий зовнішній вигляд, а і дає можливість створити додатковий простір, у якому жителі будинку можуть відпочивати.

Один із напрямків у архітектурі, що займається мистецтвом проектування таких «зелених будівель», умінням гармонійно вписувати сучасні будівлі в особливості природного ландшафту, є органічна архітектура. Одним із її завдань є відновлення гармонії у системі відносин «людина – природа». Сьогодні серед способів і методів трансформації міського простору особливе місце займає таке органічне поєднання архітектури і ландшафту, яке забезпечуватиме людині максимальний комфорт.

В органічній архітектурі при проектуванні люди повинні думати про те, як не порушити гармонію природного ландшафту, а, навпаки, органічно поєднати будівлі з природою. Органічна архітектура як вид «зеленого будівництва» є зовсім новим напрямком у архітектурі, з її ідеєю проникнення будівлі в природу, чи навіть, навпаки, пейзажу та природи в будівлю. Хоч у той же час деяким її шедеврам уже біля сотні років. Так, чудовим прикладом органічної зеленої архітектури і споруди відомого архітектора Ф. Райта «Будинок біля водоспаду» у штаті Пенсільванія. Ф. Райт відмічав, що в архітектурі ідеалом є «...цілісність у філософському сенсі, де ціле так відноситься до частини, як частина до цілого, і де природа матеріалів, природа призначення, природа всього здійснюваного стає ясною, виступає як необхідність» (Wright 1953, 123). Цей будинок настільки гармонійно вписується в ландшафт, що

виникає відчуття, що він сам ніби підноситься над схилом серед лісу як природне продовження скель. Кам'яні трирівневі тераси ніби збігають з обриву і здаються природними творіннями, хоча збудовані вони з бетону, а найнижча тераса мальовничо нависає над стрімкими струменями невеликого водоспаду.

Сьогодні приклади органічної зеленої архітектури можемо спостерігати в багатьох країнах світу, таких як США, Норвегія, Німеччина, Голландія, Швейцарія тощо. Так, чудовим прикладом органічної зеленої архітектури ХХІ ст. є «Каплиця Ентоні», збудована у 2006 році в штаті Арканзас, США, архітектора М. Дженкінса, що був учнем Ф. Джонсона, який, у свою чергу, був одним із найулюбленіших учнів Ф. Райта. Поглянувши на капличку розуміємо, що чіткі правила, сформульовані ще «дідусем» органічної зеленої архітектури Ф. Райтом, передавалися від учня до учня і через століття дійшли до сучасників: будівля гармонійно вписується в навколишній природний ландшафт, багато відкритого простору, використання природних навколишніх матеріалів.

«Опори, виконані з соснових балок, виглядають як дерева навколо каплички, а прозорий наскрізний прохід поєднує її з лісом. А сама форма будівлі немов «росте» вгору разом із деревами» (Олійник 2019). Капличка є надзвичайно красивим місцем для спілкування з Богом.

Що стосується розвитку цього напрямку архітектури в Україні, то це В. Щербаківський, який приділяв свого часу значну увагу саме культовій українській архітектурі, відмітив, що особливо гармонійно поєднуються з природою дерев'яні споруди. Що стосується поглядів українського архітектора Л. Прибеги на «зелене будівництво» та органічну архітектуру, то для нього навколишній ландшафт – це не просто тло, на якому постає храм, а частина цілісної системи, пронизаної гармонією природного і штучного. Незважаючи на це, на теренах України поняття органічного зеленого будівництва є досить новим. Держава ще поки не розробила остаточно програми підтримки цього напрямку, які б відповідали світовим тенденціям нормативно-правової бази (Фаренюк 2017). Але при цьому деякий позитивний досвід щодо підтримки на державному рівні такого напрямку як відновлювальна енергетика наша країна має, зокрема це прийняття закону про «зелений» тариф.

У 2016 р. Україна увійшла до Всесвітньої ради із зеленого будівництва. Основними завданнями країни на початковому етапі членства є розуміння плану розвитку ситуації, створення регіональної мережі представництв протягом поточного року, а наступним етапом має бути створення системи проектування, будівництва й оцінювання за показниками, які висуваються до зеленого будівництва (Боровик 2020-2021). Отже, як бачимо, певні кроки у розвитку «зеленого будівництва» зроблені.

Висновки

Сьогодні зміна підходів до гармонізації взаємовідносин у системі «людина – природа» призвела до нового сприйняття архітектури і оточуючого людину навколишнього середовища. В цих умовах органічна

зелена архітектура займає гідне місце серед існуючих напрямків сучасної архітектури і активно поширюється в усьому світі.

На сучасному етапі аналіз розвитку органічного «зеленого будівництва» показує, що ідеї цілісності, органічного єднання простору і природи, сформульовані ще Ф. Райтом, пронизують і гармонійно збагачують багато сучасних архітектурних концепцій. Слід відмітити, що будівлі все більше поєднуються з природним ландшафтом, а на зміну класичним архітектурним формам приходять реальні споруди, що нагадують природні форми і призначені для комфортного проживання людей. Невід'ємними елементами «зеленого будівництва» також є використання екологічно чистих матеріалів, використання енергозберігаючих технологій, збереження максимальної екологічної цінності навколишнього середовища тощо. Враховуючи перераховані екологічні нормативи, можна зробити висновок, що розвиток органічної зеленої архітектури є неможливим без наявності відповідної підтримки на державному рівні. Надання різноманітних грантів та підтримка інноваційних розробок, що включають у себе «зелені» технології, є ключовими програмами розвитку зеленого будівництва.

Список літератури

1. Callicott B. Intrinsic Value, Quantum Theory and Environmental Ethics. Environmental Ethics. Vol. (3). 1985. P. 257-275.
2. The Crystal. Wilkinson Eyre Architects. 2012. <https://www.archdaily.com/275111/the-crystal-wilkinson-eyre-architects>
3. Wright F. L. The Future of Architecture. Horizon Press, New York, 1953. 248 p.
4. Боровик Ю. Т., Єлагін Ю. В., Полякова О. М. Стійке будівництво: сутність, принципи, тенденції розвитку. Вісник економіки транспорту і промисловості. № 72-73, 2020-2021. С. 47-56.
5. Дротянко Л. Г. Екологічна криза техногенної цивілізації: ризики XXI століття. Вісник Національного авіаційного університету. 2021. Вип. 2 (34). С. 9-14. (Серія: «Філософія. Культурологія»).
6. Катола Х. О. Сучасні тенденції проектування «зеленої архітектури». Актуальні питання сучасної науки. 2014. <http://molodyvcheny.in.ua/>
7. Матюхіна О. А. Синкретична єдність соціальної та екологічної відповідальності в традиційній культурі. Вісник Національного авіаційного університету. 2022. Вип. 1 (35). С. 80-85. (Серія: «Філософія. Культурологія»).
8. Олійник О., Чопик Ю. Розвиток органічної архітектури на сучасному етапі. Теорія і практика дизайну. Дизайн архітектурного середовища. Вип. 18. 2019. С. 82-89.
9. Сідоркіна О. М. Культурно-екологічні виміри буття людини на ранніх етапах суспільного розвитку. Вісник Національного авіаційного університету. 2022. Вип. 1 (35). С. 53-56. (Серія: «Філософія. Культурологія»).
10. Скиба І. П. Культура як спосіб взаємозв'язку суспільства з природою. Вісник Національного авіаційного університету. 2022. Вип. 1 (35). С. 105-110. (Серія: «Філософія. Культурологія»).
11. Скиба О. П. Релігійні комунікації і екологічна відповідальність сучасної людини. Вісник Національного авіаційного університету. 2022. Вип. 1 (35). С. 110-115. (Серія: «Філософія. Культурологія»).
12. Фаренюк Г., Шульга С. Зелені інновації – реалії та перспективи. Зелене будівництво в Україні. 2017. <https://bit.ly/3KweQM4>

O. Skyba

"GREEN BUILDING" AS A METHOD OF SOLVING ENVIRONMENTAL PROBLEMS: SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ASPECT

Introduction. The article examines "green building" as one of the methods of solving environmental problems aimed at reducing the negative impact of building activities on the natural environment. **The aim of the study** is the analysis of the "green building" as one of the ways of

13. Ченбай Н. А. Формування екологічної свідомості як відповідь на виклики сьогодення. Вісник Національного авіаційного університету. 2021. Вип. 2 (34). С. 71-76. (Серія: «Філософія. Культурологія»).

References

1. Callicott, Baird. 1985. "Intrinsic Value, Quantum Theory and Environmental Ethics". Environmental Ethics 7(3): 257–275.
2. ARCHDAILY. "The Crystal / Wilkinson Eyre Architects". September 25, 2012. <https://www.archdaily.com/275111/the-crystal-wilkinson-eyre-architects>
3. Wright, Frank. 1953. "The Future of Architecture". New York: Horizon Press.
4. Borovyk, Yurii. 2020-2021. "Stiike budivnytstvo: sutnist, pryntsyipy, tendentsii rozvytku" [Sustainable construction: essence, principles, development trends]. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti, Bulletin of transport economics and industry 72–73: 47–56.
5. Drotianko, Liubov. 2021. "Ekolohichna kryza tekhnogennoi tsivilizatsii: ryzyky XXI stolittia" [Ecological crisis of technogenic civilization: risks of the XXI century]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 2(34): 9–14.
6. Katola, Kh. 2014. Suchasni tendentsii proektuvannia "zelenoi arkhitektury". [Modern trends in the design of "green architecture"]. Proceedings of the Conference, Kyiv, October 24-25.
7. Matiukhina, Oleksandra. 2022. "Synkretychna yednist sotsialnoi ta ekolohichnoi vidpovidalnosti v tradytsiinii kulturi". [Syncretic unity of social and environmental responsibility in traditional culture]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 1 (35): 80–85.
8. Oliinyk, Olena and Yuliia Chopyk. 2019. "Rozvytok orhanichnoi arkhitektury na suchasnomu etapi" [Development of organic architecture at the modern stage]. Teoriia i praktyka dyzainu. Dyvain arkhitekturnoho seredovyscha, Theory and Practice of Design. Architectural environment design 18: 82–89.
9. Sidorkina, Olena. 2022. "Kulturno-ekolohichni vymiry buttia liudyny na rannikh etapakh suspilnoho rozvytku". [Cultural and ecological dimensions of human existence at the early stages of social development]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 1 (35): 53–56.
10. Skyba, Ivan. 2022. "Kultura yak sposib vzaiemozviazku suspilstva z pryrodou". [Culture as a way of interaction between society and nature]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 1 (35): 105–110.
11. Skyba, Oksana. 2022. "Relihiini komunikatsii i ekolohichna vidpovidalnist suchasnoi liudyny". [Religious communications and environmental responsibility of modern man]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 1 (35): 110–115.
12. Farenjuk, Hennadii and Stanislav Shulha. "Zeleni innovatsii – realii ta perspektyvy. Zelene budivnytstvo v Ukraini". ["Green innovations – realities and prospects. Green construction in Ukraine"]. Nadzvychaina situatsiia. August 5, 2017. <https://bit.ly/3KweQM4>
13. Chenbai, Nataliia. 2021. "Formuvannia ekolohichnoi svidomosti yak vidpovid na vyklyky sohodennia" ["Environmental consciousness formation as a response to the current challenges"]. Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies 2 (34): 71–76.

harmonious integration of the artificially created environment of human activity into living nature. **Research methods** are general scientific and special methods and approaches, with the help of which the peculiarities of the appearance and development of "green building" are investigated. **Research results.** Many houses are being built every day, which consume natural resources and cause serious damage to nature due to waste emissions. Since building cannot be stopped, humanity is in search for solutions that reduce environmental pollution and energy consumption caused by this sector. One of these solutions and the most effective is "green construction", aimed at efficient use of energy, rational use of resources, and reduction of waste emissions into the environment, which allows people to live in healthy and comfortable conditions. In general, the purpose of such construction is to preserve the environment for future generations. Appropriate certificates are issued to confirm that the building meets the standards of "green building". **Discussion.** Organic architecture intends to preserve the harmony of the natural landscape, combining it with buildings. Organic architecture, as a type of "green building", is a completely new direction in architecture, with its idea of penetration of the building into nature, or even, on the contrary, of the landscape and nature into the building. Although at the same time, some of its masterpieces are already about a hundred years old. **Conclusions.** At the current stage, the analysis of the development of organic "green building" shows that the ideas of integrity, organic unity of space and nature, formulated by F. Wright, permeate and harmoniously enrich many modern architectural concepts.

Keywords: environmental problems, green building, organic green architecture, ecological construction, natural environment, certification systems.

УДК 1 [075] 8 (045)

Н. М. Сухова

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ ЛЮДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ: РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Національний авіаційний університет
e-mail: n.s.nikas@nau.edu.com; ORCID: 0000-0002-2422-4397

Анотація. У статті розглядається роль соціального проєктування в трансформації освіти людини ХХІ століття. Показано потужний вплив сучасних технологій на різні сфери людського існування. Наголошено, що в інформаційному суспільстві відбуваються процеси тотальної цифровізації життя людини, і цей процес може нести в собі як полегшення життя соціуму, так і загрозу створення «цифрового концтабору» з відповідним типом свідомості в індивідів. Показано, як за умов врахування всебічного розвитку людини у країні без корупційних схем і подвійних стандартів у внутрішній політиці, освітні проєкти поступово сприятимуть позбавленню людства від ілюзорних цінностей. Обґрунтовано, що сам соціальний проєкт є проявом креативного цілепокладання, здатності людини до творчого конструювання ідеальних моделей майбутнього що випереджають відображення дійсності. Виявлено, що нове тисячоліття потребує нового типу людини з домінуючими рисами духовності, яка зможе гармонійно проживати на нашій планеті, адаптуючись до бурхливих змін як у природному середовищі, так і в суспільстві.

Ключові слова: соціальне проєктування, глобалізований світ, цінності, цифровізація, інформаційні технології, мережеве суспільство, освіта.

Вступ

Розвиток людської цивілізації ХХІ століття прямо залежить від трансформаційних процесів у культурах народів різних країн, від зміни свідомості людей у результаті реального досвіду випробувань тяжкими смертоносними хворобами, війнами, стихійними лихами тощо. Соціальне проєктування як соціокультурний феномен ХХ – ХХІ ст. є провідною ознакою творчої діяльності людини, визначальною рисою сучасного мислення. «У всіх сучасних формах виробництва і творчості незмінно присутнє проєктне переживання реальності. Проєктністю просякнуті наука і освіта, культура і мистецтво, що проявляється в формуванні нового ставлення людини до світу, до соціального і предметного середовища» (Шапова-лова 2014).

Зміна форм існування різних сфер людського життя, тягне за собою пошук відповіді на питання щодо вирішення екологічних, політичних, культурологічних та інших суперечностей. Для цього, перш за все, нам потрібно визначитися: з питанням про роль і місце людини в суспільстві, з домінуванням інформаційних технологій; по-друге, визначити особливості творчих проєктів в умовах інформаційного суспільства.

Раніше філософи різних світоглядних позицій та течій для розуміння подальших перспектив людства обговорювали проблеми гуманізму та духовності як ціннісних норм повсякденного життя людини. В результаті дрейфу ціннісних систем у ХХІ ст. формуються нові ціннісні пріоритети існування людини в суспільстві. Розвиток наукового знання та поява нових міждисциплінарних галузей дослідження відобразилися й на освітній галузі, зокрема, підготовці фахівців з соціального проєктування для подальшої адаптації молодого покоління в умовах бурхливого розвитку техніки та способів комунікації.

Мета дослідження

Метою даного дослідження є аналіз впливу соціального проєктування на сферу освіти для пошуку відповідей на глобальні виклики перед людиною ХХІ століття. Підставою для досягнення мети буде порівняльний аналіз різноманітних поглядів представників різних галузей знання на цю проблему.

Методологія дослідження

Відповідно до визначеної мети дослідження використано декілька методів і принципів: аналітико-описовий метод, соціокультурний, принципи істориз-